

Riktlinjer för hantering av misstanke om oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed

Dessa riktlinjer har fastställts av rektor 2021-11-30 och gäller från samma datum.

Dnr HS 2021/1036

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Definitioner	3
3	Forskarens och forskningshuvudmannens ansvar	4
4	Handläggningsordning.....	4
	4.1 Anmälan	5
	4.2 Misstanke om oredlighet i forskning.....	5
	4.3 Misstanke om andra avvikelser från god forskningssed	6
	4.4 Uppföljning	6
5	Dokumentet gäller från	7

1 Inledning

Av 1 kap 3a § högskolelagen (1992:1434) framgår att vetenskapens trovärdighet och god forskningssed ska värnas i högskolornas verksamhet.

I lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (2019:504) finns vidare bestämmelser om forskares och forskningshuvudmäns ansvar för att forskning utförs i enlighet med god forskningssed, samt bestämmelser om förfarandet vid prövning av frågor om oredlighet i forskning.

Av 1 kap 16-18 §§ högskoleförordningen (1993:100) framgår även, bland annat, att en högskola ska pröva andra misstänkta avvikelser från god forskningssed än de som ska prövas särskilt enligt lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning. För denna prövning ska högskolan fastställa riktlinjer.

I dessa riktlinjer anges hur ärenden som rör misstanke om oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed hanteras vid Högskolan i Skövde (Högskolan).

För ytterligare information om god forskningssed hänvisas till Högskolans *webbplats*.

2 Definitioner

Forskning definieras i 2 § lagen om etikprövning av forskning som avser människor (2003:460) som ”vetenskapligt experimentellt eller teoretiskt arbete eller vetenskapliga studier genom observation, om arbetet eller studierna görs för att hämta in ny kunskap, och utvecklingsarbete på vetenskaplig grund, dock inte sådant arbete eller sådana studier som utförs endast inom ramen för högskoleutbildning på grundnivå eller på avancerad nivå”.

Oredlighet i forskning definieras i 2 § lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning som ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”. Se även Högskolans webbplats för ytterligare information om god forskningssed.

Forskningshuvudman definieras i 2 § lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning som ”en statlig myndighet eller en fysisk eller juridisk person i vars verksamhet forskning utförs”. Högskolan i Skövde är forskningshuvudman för den forskning som utförs inom Högskolans verksamhet.

Andra avvikelser från god forskningssed avser, enligt *den europeiska kodexen för forskningens integritet – reviderad utgåva* (ALLEA,

2018; där de benämns ”oacceptabelt beteende”), de avvikelser från god forskningssed som inte räknas som oredlighet (dvs. som inte utgör fabricering, förfalskning eller plagiat) men som ändå ”skadar forskningsprocessens eller forskarnas integritet”. Se även Högskolans webbplats för exempel på och ytterligare information om god forskningssed.

3 Forskarens och forskningshuvudmannens ansvar

Enligt 4 § lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning framgår att den enskilda forskaren ansvarar för att följa god forskningssed i sin forskning. Detta medför att alla medarbetare vid Högskolan som bedriver forskning ansvarar för att den forskning de medverkar i följer god forskningssed.

Enligt 5-6 §§ lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning framgår även att forskningshuvudmannen har det övergripande ansvaret för att forskningen utförs i enlighet med god forskningssed. Om det kan misstänkas att oredlighet i forskning har förekommit i en forskningshuvudmans verksamhet, ska forskningshuvudmannen överlämna handlingarna i ärendet för prövning i den nationella Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (Npof).

Högskolan ansvarar även för utredning av andra avvikelser från god forskningssed som inte prövas i Npof, enligt den handläggningsordning som beskrivs i dessa riktlinjer.

4 Handläggningsordning

Vid Högskolan ansvarar rektor och Forskningsetiska rådet (FER) för hantering och utredning av misstankar om oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed (enligt FER:s uppdragsbeskrivning, dnr HS 2019/814).

För att bistå rektor i sitt beslutsfattande ska FER:

- Fungera som mottagande instans i de fall där misstanke om oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed föreligger,
- Bistå rektor med beredning och inhämtning av underlag från forskare i de fall där oredlighet i forskning misstänks, inför ett överlämnande av handlingar till Npof för prövning av fallet, samt
- Utreda ärenden som inte betecknas som oredlighet i forskning (och således inte prövas i Npof) men som utgör andra avvikelser från god forskningssed.

4.1 Anmälan

Vid inkommen anmälan av misstanke om oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed vid Högskolan ska registrator eller annan tjänsteman omgående överlämna anmälan till FER för inledande bedömning av om misstanken gäller oredlighet eller andra avvikelser från god forskningssed i lärosätets verksamhet, varefter ärendet behandlas enligt 4.2 eller 4.3 nedan.

Ärende med diarienummer inrättas när FER emottar anmälan om misstanke. Handlingar som tillför ärendet sakuppgifter ska diarieföras i vedertagen ordning. Ärendet ska markeras i diariet så att behovet av tillbörlig sekretessprövning uppmärksammas.

Den eller de personer som anmälts för misstanke om oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed ska inom skäligen tid informeras om anmälan och ges möjlighet att skriftligt yttra sig till FER. Även representant(er) för en anmäld verksamhet ska informeras om och ges möjlighet att skriftligt yttra sig till FER över anmälan. Vidare får FER ge andra berörda tillfälle att framföra synpunkter, särskilt prefekt som har det övergripande ansvaret för den verksamhet som bedrivs inom institution. Alla bedömningar och utredningar ska genomföras med respekt för både anmälaren och den anmälda.

Berörd institutionsledning eller motsvarande ska informeras om de framförda misstankarna. Berörd institution eller motsvarande ska tillse att berörda personer får det stöd som erfordras i samband med de påfrestningar som kan uppstå vid ärenden gällande misstankar om oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed.

En anmälan kan avvisas eller avskrivas om ärendet är så ofullständigt att det inte kan bedömas eller utredas, om ärendet redan har bedömts eller utretts av Npof eller FER tidigare utan att något väsentligt därefter tillkommit eller om det framkommer andra skäl som gör en bedömning eller utredning uppenbart omöjlig eller obehövlig. Rektor beslutar om avvisning eller avskrivning av en anmälan, efter föredragning av FER.

Vid alla bedömningar och utredningar måste alltid Högskolans *riktlinjer om jäv* beaktas. Person som är jävig ska inte delta i utredningen.

4.2 Misstanke om oredlighet i forskning

Vid fall av misstanke om oredlighet i forskning ansvarar FER för att skyndsamt inhämta underlag från berörda parter och sammanställa ärendets handlingar. Handlingarna ska dokumentera anklagelsen samt redovisa FER:s initialbedömning av anmälan. Om rektor finner att det föreligger en misstanke om oredlighet i forskning ska handlingarna överlämnas till Npof för prövning av fallet. Enligt gällande

rekommendationer (prop. 2018/19:58, s. 102) ska misstanke om oredlighet i forskning tolkas generöst, så att alla ärenden som skulle kunna vara oredlighet kommer att utredas av Npof.

Om Npof bedömer att ett ärende inte rör oredlighet i forskning men kan gälla andra avvikelser från god forskningssed, så hanteras ärendet enligt 4.3.

4.3 Misstanke om andra avvikelser från god forskningssed

Vid fall av misstanke om andra avvikelser från god forskningssed ansvarar FER för att en fullständig utredning genomförs. Vid utredning ansvarar FER för att inhämta underlag från berörda parter och sammanställa ärendets handlingar. Handlingarna ska dokumentera anklagelsen och utredningarna, samt redovisa FER:s bedömning av riktigheten i anklagelsen. Utredningen ska ske skyndsamt, objektivt och rättssäkert.

Under utredning kan FER vid behov inhämta yttranden från externa sakkunniga och/eller adjungera Högskolans jurist.

Utifrån FER:s utredning och bedömning av ett ärende ska rektor där- efter besluta om omständigheterna är sådana att ärendet kan lämnas utan vidare åtgärd eller att avvikelse från god forskningssed har förelagat.

Rektors beslut ska, om avvikelse från god forskningssed föreligger, fastslå om någon ska hållas ansvarig för avvikelsen. Det bör också framgå av beslutet huruvida avvikelsen begåtts med uppsåt eller av (grov) oaktsamhet.

Rektor beslutar om eventuella åtgärder med anledning av ärendet, så som att exempelvis hänskjuta ärendet till Personalansvarsnämnden (PAN) eller Statens ansvarsnämnd (SAN). Eventuella åtgärder ska stå i proportion till avvikelsens grad av allvar.

4.4 Uppföljning

Om en forskare frias från misstanke om oredlighet i forskning eller annan avvikelse från god forskningssed ska berörd institution vidta lämpliga åtgärder för att avhjälpa den skada misstanken och ärendets hantering kan ha medfört. Institutionen ska även verka för att den som i god tro anmält misstanke om oredlighet i forskning eller annan avvikelse från god forskningssed inte utsätts för repressalier.

I enlighet med 14 § lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, ifall oredlighet i forskning eller annan avvikelse från god forskningssed konstaterats, ansvarar rektor eller

den rektor utser för att forskningsfinansiärer, myndigheter, vetenskapliga tidskrifter och andra berörda parter informeras om ärendet.

I enlighet med 13 § lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, ifall Npof beslutar att oredlighet i forskning har förekommit, eller att det framgår av ett beslut av Npof att det har förekommit en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering utan att uppsåt eller grov oaktsamhet har kunnat konstateras, ansvarar rektor eller den rektor utser för att inom sex månader från det att Npof:s beslut vunnit laga kraft åiterrapportera till Npof de åtgärder som har vidtagits eller avses vidtas med anledning av beslutet.

I enlighet med 1 kap. 18 § högskoleförordningen ansvarar rektor eller den rektor utser för att till Npof senast den 30 mars varje år i avidentifierad form redovisa vissa uppgifter om avvikelser från god forskningssed som under föregående kalenderår har prövats inom Högskolan.

5 Dokumentet gäller från

Dokumentet gäller från 2021-11-30 och ersätter Riktlinjer för hantering av misstanke om oredlighet i forskning eller andra allvarliga avvikelser från god forskningssed (dnr HS 2020/559).